

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

FISCAAL

Steun het familiebedrijf, niet het beleggingsvehikel

De fiscale vrijstelling voor familiebedrijven bij bedrijfsopvolging moet ondernemerschap beschermen. In de praktijk is de regeling echter een generiek privilege voor vermogende families, schrijven leden van The Floris.

De vermogensongelijkheid in Nederland groeit en de roep om een grotere bijdrage van de sterkste schouders klinkt luider dan ooit. De belastingvrijstelling voor familiebedrijven bij bedrijfsopvolging – de Bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) – ligt daarom terecht onder vuur. In haar huidige vorm schuurt de regeling met het maatschappelijk belang dat zij geacht wordt te dienen.

De BOR moet voorkomen dat bedrijven bij een erfenis of schenking moeten worden verkocht om de belasting te betalen. Zo beoogt de wetgever continuïteit van ondernemingen en behoud van werkgelegenheid – relevant, aangezien familiebedrijven zo'n 60% van het Nederlandse bedrijfsleven (exclusief zzp'ers en overheid) uitmaken. In de praktijk is de regeling echter verworpen tot een generiek privilege voor vermogende families, ongeacht of hun bedrijven werkelijk duurzaam bijdragen aan het maatschappelijk belang.

ONGEWENSTE BIJEFFECTEN

In de huidige opzet profiteren zelfs verre achterneven met een klein belang van de BOR. Dat zorgt voor willekeurige ongelijkheid ten opzichte van andere aandeelhouders en bevordert vooral het behoud van familievermogen. De regeling is daarmee verworpen tot een aantrekkelijk *estate planning*-instrument, in plaats van een gerichte maatregel voor bedrijfscontinuïteit. Dat leidt tot ongewenste bijeffecten.

Familiebedrijven clusteren beleggingen in vennootschappen om via de BOR belastingvrij vermogen over te dragen, zonder verband met continuïteit of ondernemerschap. Zo ondermijnt de regeling haar eigenlijke doel: het stimuleren van innova-

tief en verantwoord ondernemerschap.

Het kan anders. Wetenschappelijk onderzoek laat zien dat succesvolle familiebedrijven niet primair sturen op aandeelhouderswaarde, maar op duurzame relaties, vertrouwen en maatschappelijke relevantie. Ze investeren in hun bedrijf, hun mensen en hun gemeenschap – niet in de eerste plaats in de portemonnee van de aandeelhouder.

Als samenleving hebben we er belang bij juist die families te steunen. Maar waarom zouden we families die hun bedrijf vooral als belegging zien, en niet als maatschappelijke onderneming, nog uitzonderlijke fiscale privileges gunnen? Wij pleiten voor een vernieuwde BOR: alleen toegankelijk voor familiebedrijven die zich committeren aan een maatschappelijke *license to operate*. Kortom, steun voor het échte familiebedrijf.

Hoe ziet dat eruit? Allereerst: definieer wat een fiscaal 'familiebedrijf' is – een duidelijke afbakening ontbreekt nu. Wij stellen voor deze status afhankelijk te maken van concrete, controleerbare voorwaarden. Zo moet er een plafond komen op dividenduitkeringen, waarbij het grootste deel van de winst in het bedrijf blijft om te investeren in werkgelegenheid, innovatie en continuïteit. De precieze hoogte vereist maatschappelijke dialoog, maar moet ondernemingszin belonen en renteniersgedrag ontmoedigen. De opkomst van stewardship ondernemingen biedt hiervoor voldoende aanknopingspunten.

Ook moet de maatschappelijke missie van het bedrijf statutair worden verankerd, met een heldere identificatie van stakeholders en een structurele dialoog met hen. Familiebedrijven die vrijwillig aan deze voorwaarden voldoen, behouden toegang tot een nieuwe, selectieve BOR. Zij krijgen uitsluitend van inkomsten- en erfbelasting, zolang zij zich als een écht familiebedrijf gedragen. Bij verkoop of structurele uitkering van superdividenden vervalt het voordeel alsnog met terugwerkende kracht.

Het voordeel is helder: families kiezen zelf. Willen ze vooral vermogen over-

dragen? Prima, maar dan zonder fiscale vrijstelling. Kiezen ze voor langetermijn-ondernemerschap? Dan steunt de samenleving hen met een regeling die continuïteit écht bevordert. Zo vervalt ook een veelgebruikt lobby-argument. Vaak wordt gewaarschuwd dat bedrijven zonder BOR massaal in handen vallen van buitenlandse private equity. Maar dat risico blijft in ons voorstel afgedekt: families behouden het voordeel zolang zij zich als verantwoordelijke eigenaar gedragen. Kiezen ze toch voor verkoop, dan volgt alsnog de belastingafdracht.

KLEUR BEKENNEN

Tot slot willen we af van het onderscheid dat sinds 2024 bestaat tussen 'echte' ondernemingen en vastgoedvennootschappen. Er is geen reden waarom een familie die woningen verhuurt niet zou bijdragen aan maatschappelijke doelen. In de huidige woningmarkt zijn langetermijnverhuurders net zo relevant als industriële familiebedrijven. Voldoen zij aan de voorwaarden van een familiebedrijf, dan verdienen zij ook toegang tot de nieuwe BOR.

Hervorming van de BOR is onvermijdelijk. Niet omdat familiebedrijven niet belangrijk zijn, maar om de fiscale vrijstelling beter te laten aansluiten op hun maatschappelijke rol. Ons voorstel vraagt familiebedrijven om kleur te bekennen: zijn zij een echte onderneming of een beleggingsvehikel? Alleen de eerste verdient steun van de samenleving. De huidige BOR heeft zijn langste tijd gehad. Het is tijd voor een rechtvaardige, doeltreffende en uitlegbare regeling – die de échte familiebedrijven belooft.

Maurits Bruel is partner bij Mesa Family Business, Ineke Koele is fiscaal advocaat en Theo Hoogwout is fiscalist. Zij zijn verbonden aan The Floris, een stichting die een beter debat wil over het fiscale stelsel.